

DEN OUTNYTTJADE RESURSEN

Om långvarig smärta, vårdens kapacitet och möjliga arbetssätt framåt

*"Sex av tio svenskar anser att direkttillgång till
naprapater och kiropraktorer på vårdcentralen skulle ge
fördelar för hela samhället."*

– Novus 2025

En rapport från

Legitimerade Kiropraktörers Riksorganisation (LKR)

och

Svenska Naprapatförbundet (SNF)

Mars 2026

Innehållsförteckning

Sammanfattning	
En folksjukdom som kräver nya lösningar.....	3
Smärta är vanligt – men tillgången till effektiv vård är ojämlik.....	4
Plånboken avgör.....	4
Kostnaden för samhället.....	4
Förtroendet finns.....	4
Nästan hälften har stort förtroende.....	5
Starkt stöd för förändring.....	5
Rätt kompetens på rätt plats.....	6
Vad säger forskningen?.....	6
Danmark kan visa vägen.....	6
Våra förslag.....	7
1. Inför pilotmottagningar.....	7
2. Upphandla kompetens, inte yrkestitel.....	7
3. Avlasta ortopedköerna.....	7
4. Uppmuntra arbetsgivare.....	7
Om undersökningen.....	7
Referenser.....	8
Kontakt.....	9

Sammanfattning

En folksjukdom som kräver nya lösningar

Tre av fyra har haft besvär med ont i ryggen, nacken, lederna eller musklerna under det senaste året (**Novus 2025**). Samhällskostnaden för enbart ryggbesvär beräknas till **44 miljarder kronor** om året. För arbetsgivare innebär produktionsbortfallet en förlust på i snitt **32 000 kronor** per anställd och år (**Myndigheten för arbetsmiljökunskap 2019**). Även för den enskilde arbetstagaren innebär sjukfrånvaro en direkt ekonomisk förlust. Med en medianinkomst på 37 100 kronor (SCB 2024) innebär karensavdraget en förlust på omkring 1 400 kronor per sjukfall.

Samtidigt går primärvården på knäna. Köerna växer. Patienter med rygg- och nackbesvär sicks runt i systemet utan att få rätt hjälp i tid. När akuta besvär inte får rätt omhändertagande riskerar de att bli kroniska, med längre sjukskrivningar och ännu högre kostnader som följd.

Trots det står omkring **2 800 legitimerade naprapater och kiropraktorer** (LKR och SNF 2025), som är experter på just dessa besvär, utanför den subventionerade primärvården. De har svenskarnas förtroende. Ändå är de en outnyttjad resurs som står i stort sett utanför den offentligt finansierade vården.

Den här rapporten bygger på en undersökning som Novus gjorde i november 2025. Över tusen svenskar fick svara på frågor om naprapati och kiropraktik. Svaren är tydliga: en klar majoritet vill att vi ska finnas i primärvården.

Vi representerar två yrkesgrupper och redovisar därför öppet hur underlaget tagits fram. Rapporten bygger dels på en Novus-undersökning som vi beställt och som Novus har genomfört, dels på en genomgång av oberoende forskning och internationella riktlinjer. Vi har kunnat lämna inspel på frågeformuleringar, men har inte haft inflytande över genomförandet eller över hur resultaten sammanställts.

- 1. Besvären är normen.** 76 procent av svenskarna har haft ont i rygg, nack, leder eller muskler det senaste året.
- 2. Förtroendet finns.** Nästan hälften (49 procent) har stort förtroende för naprapater och kiropraktorer. Bland dem som faktiskt besökt oss är siffran 85 procent.
- 3. Majoriteten vill ha oss i primärvården.** 63 procent anser att direkttillgång på vårdcentralen skulle ge fördelar för hela samhället. 58 procent tror det skulle korta värdköerna. 61 procent menar att vården skulle bli mer jämlik.
- 4. Få har tillgång.** Bara 14 procent har besökt naprapat eller kiropraktor det senaste året. Endast två av tio kan gå via arbetsgivare. (Novus 2025).

Smärta är vanligt – men tillgången till effektiv vård är ojämlik

I Novus-undersökningen uppger 76 procent av alla vuxna svenskar att de har haft besvär med rygg, nacke, leder eller muskler under det senaste året. Bland kvinnor är andelen ännu högre: 81 procent. Samtidigt har bara 14 procent besökt en naprapat eller kiropraktor det senaste året.

Plånboken avgör

Vården hos naprapater och kiropraktorer finansieras sällan av det offentliga. Patienterna betalar i regel själva. Vissa har tillgång via sin arbetsgivare eller genom en privat sjukvårdsförsäkring, men undersökningen visar att bara två av tio yrkesverksamma har tillgång till naprapat eller kiropraktor via jobbet (Novus 2025). De flesta står utan. Det betyder att den som har råd kan få hjälp direkt. Den som inte har råd får vänta i vårdkön och riskerar att tillfälliga besvär blir långvariga. Det är inte jämlik vård.

Kostnaden för samhället

Enligt Myndigheten för arbetsmiljökunskaps analysverktyg för ländryggsbesvär (2019) kostar ryggbesvär det svenska samhället **44 miljarder kronor** om året.

Produktionsbortfallet för arbetsgivare ligger på i snitt **32 000 kronor** per anställd och år.

Det handlar alltså inte bara om individens lidande. Det handlar om arbetsförmåga, om möjligheten att försörja sig, om företagets konkurrenskraft och om skatteintäkter. Det finns därför goda skäl att undersöka hur den kompetens som redan finns kan användas mer effektivt inom den offentliga vården.

Skatteverket anger att om arbetsgivaren bedömer att det finns behov av förebyggande eller rehabiliterande behandling hos naprapat eller kiropraktor, är kostnaden avdragsgill för arbetsgivaren och skattefri för den anställda. Trots det erbjuder bara två av tio arbetsgivare denna möjlighet (Novus 2025). De allra flesta har alltså inte tillgång till den här typen av vård via sin arbetsgivare.

Förtroendet finns

Novus-undersökningen visar att allmänheten har högt förtroende för naprapater och kiropraktorer och vill ha dem i primärvården.

Nästan hälften har stort förtroende

49 procent – nästan varannan svensk – har mycket stort eller ganska stort förtroende för att en naprapat eller kiropraktor kan hjälpa vid besvär med rygg, nacke, leder eller muskler. Bara **15 procent** har litet förtroende.

Ännu tydligare är siffrorna bland dem som faktiskt har besökt en naprapat eller kiropraktor det senaste året: där har **85 procent** stort förtroende. Förtroendet är alltså generellt högre hos dem som har en egen erfarenhet av kiropraktor eller naprapat.

Förtroendet är särskilt högt bland kvinnor (57 procent), personer mellan 50 och 64 år (57 procent) och tjänstemän (57 procent).

Starkt stöd för förändring

Undersökningen ställde flera frågor om att ta in naprapati och kiropraktik i den offentliga vården. Resultaten är entydiga:

Påstående	Instämmer
"Om fler patienter med rygg- och nackbesvär kunde få vård direkt av en naprapat/kiropraktor på sin vårdcentral, skulle det ge fördelar till hela samhället "	63 %
"Vården skulle bli mer rättvis och lika för alla, om alla vårdbesök hos naprapater/kiropraktorer i samtliga regioner skulle omfattas av den offentligt finansierade vården "	61 %
"Om fler patienter med rygg- och nackbesvär kunde få vård direkt av en naprapat/kiropraktor på sin vårdcentral, skulle det korta vårdköerna "	58 %
"Alla vårdbesök hos naprapater/kiropraktorer i samtliga regioner bör omfattas av den offentligt finansierade vården "	57 %

Källa: Novus, november 2025. 1 009 svarande, 18–84 år.

Rätt kompetens på rätt plats

Naprapater och kiropraktorer är legitimerade yrkesutövare med specifik kompetens inom muskuloskeletala besvär. Det finns goda skäl att undersöka hur de i större utsträckning kan komplettera läkare och fysioterapeuter i primärvården.

Vad säger forskningen?

I en randomiserad pragmatisk studie visade Lilje et al. (2010) att naprapatbehandling gav bättre smärtlindring, ökad fysisk funktion och större förbättring jämfört med konventionell ortopedisk vård, hos patienter med muskuloskeletala besvär som inte bedömdes behöva kirurgi. I en hälsoekonomisk långtidsuppföljning av samma studie visade Lilje et al. (2023) att det var betydligt mer fördelaktigt att träffa naprapat och att sex av tio av dessa patienter kunde lämna ortopedkön.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har publicerat riktlinjer för ländryggsbesvär som bygger på vetenskaplig evidens. Där rekommenderas manuell behandling (manipulation, mobilisering och mjukdelsbehandling) som en del av insatserna (Myndigheten för arbetsmiljökunskap 2019). Riktlinjerna understryker att behandlingen ska ges som en del av en multimodal insats baserad på en biopsykosocial förklaringsmodell – vilket överensstämmer med hur naprapater och kiropraktorer arbetar.

WHO:s riktlinjer från 2023 för kroniska ländryggsbesvär gör samma rekommendation. Spinal manipulativ terapi (SMT) rekommenderas som en del av ett multimodalt program. WHO preciserar att behandlingen endast ska ges av vårdpersonal med rätt utbildning och kompetens – alltså legitimerade naprapater och kiropraktorer (WHO 2023).

Danmark kan visa vägen

I Danmark har kiropraktorer länge varit integrerade i primärvården, med delvis offentlig finansiering och etablerade remissvägar från allmänläkare. Forskning visar att modellen fungerar: allmänläkare remitterar regelbundet patienter till kiropraktorer (Blanchette et al. 2021), och vården som ges följer i stor utsträckning kliniska riktlinjer (Madsen et al. 2023). En registerstudie visar att primärvårdskonsumtionen minskar efter att patienter bedömts i specialistvård, vilket tyder på att rätt vård på rätt nivå kan avlasta systemet (Clausen et al. 2024).

Våra förslag

Vi uppmanar Sveriges regioner och Riksdag att ta vara på den resurs som naprapater och kiropraktorer utgör. Konkret föreslår vi:

1. Inför pilotmottagningar

Låt naprapater och kiropraktorer göra förstahandsbedömning av rygg- och nackbesvär på utvalda vårdcentraler. Genom att mäta och följa upp resultaten kan data samlas in som visar på den potentiella samhällsbesparingen – och ger underlag för att skala upp nationellt om resultatet är positivt.

2. Upphandla kompetens, inte yrkestitel

I dag utformas upphandlingar ofta kring specifika yrkesgrupper snarare än patientens behov. Genom att öppna upp upphandlingarna för naprapater och kiropraktorer uppnås dubbla vinster: effektivare användning av skattemedel och ett bredare utbud för patienterna.

3. Avlasta ortopedköerna

Låt naprapater och kiropraktorer bedöma patienter som redan står i ortopedkö med muskuloskeletala besvär som inte kräver kirurgi. Svensk forskning visar att naprapatbehandling gav bättre resultat till betydligt lägre kostnad jämfört med konventionell ortopedisk vård, och att sex av tio patienter kunde lämna ortopedkön (Lilje et al. 2023).

4. Uppmuntra arbetsgivare

Sprid information om de skattemässiga förutsättningarna för arbetsgivare att bekosta förebyggande och rehabiliterande behandling. Det är avdragsgillt för företaget och skattefritt för den anställda – men bara två av tio arbetsgivare erbjuder det i dag (Novus 2025).

Om undersökningen

Novus gjorde undersökningen på uppdrag av Svenska Naprapatförbundet och Legitimerade Kiropraktorers Riksorganisation. 1 009 webbintervjuer gjordes i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel 30 oktober – 5 november 2025.

Metod: Webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, som består av cirka 50 000 paneldeltagare.

Målgrupp: Svenska allmänheten, 18–84 år.

Antal svar: 1 009 intervjuer.

Fältperiod: 30 oktober – 5 november 2025.

Felmarginal: Vid 1 000 intervjuer är felmarginalen $\pm 2,5$ – $3,1$ procentenheter beroende på utfall.

Viktning: Resultaten är efterstratifierade (viktade) mot kända befolkningstal för att korrigera eventuella skevheter i urvalet.

Referenser

Blanchette MA, Engmark N, Sørensen MM m.fl. Association Between Characteristics of Danish Chiropractors and Number of Referred Patients From General Practitioners: A Cross-sectional Study. *J Manipulative Physiol Ther.* 2021;44(8):637-651.

Clausen S, Hartvigsen J, Johansson MS m.fl. Healthcare Utilisation in Danish Primary Care Among Patients With Low Back or Neck/Thoracic Spine Pain Before and After Assessment in Secondary Care. *Musculoskeletal Care.* 2024;22(4):e70017.

Lilje S, Friberg H, Wykman A, Skillgate E. Naprapathic manual therapy or conventional orthopedic care for outpatients on orthopedic waiting lists. A pragmatic randomized controlled trial. *Clin J Pain.* 2010;26(7).

Lilje S, van Tulder M, Wykman A m.fl. Cost effectiveness of specialized manual therapy versus orthopaedic care for musculoskeletal disorders: long-term follow-up and health economic model. *Ther Adv Musc Dis.* 2023;15:1–13.

LKR och SNF. Antal legitimerade naprapater och kiropraktorer i Sverige. Egna beräkningar, 2025.

Madsen SD, Morsø L, Vach W m.fl. Exploring usual care for patients with low back pain in primary care: a cross-sectional study of general practitioners, physiotherapists and chiropractors. *BMJ Open.* 2023;13(8):e071602.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg – Ett komplement till Riktlinjer vid ländryggsbesvär. 2019. ISBN 978-91-986121-8-9.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Riktlinje för handläggning av ländryggsbesvär. 2019.

Novus (2025). Allmänheten om naprapati och kiropraktik. Undersökning på uppdrag av LKR och SNF.

SCB. Medianlöner i Sverige. Senast uppdaterad 2025-06-17. Lönestrukturstatistik, hela ekonomin, 2024. Hämtad 2026-02-14 från [scb.se](https://www.scb.se).

Skatteverket. Hälso- och sjukvård som förmån. Hämtad 2026-02-14 från [skatteverket.se](https://www.skatteverket.se).

Skillgate E, Vingård E, Alfredsson L. Naprapathic manual therapy or evidence-based care for back and neck pain: a randomized, controlled trial. Clin J Pain. 2007;23:431-9.

Skillgate E, Bohman T, Holm LW m.fl. The long-term effects of naprapathic manual therapy on back and neck pain – results from a pragmatic randomized controlled trial. BMC Musculoskelet Disord. 2010;11:26.

WHO. Guideline for non-surgical management of chronic primary low back pain in adults in primary and community care settings. 2023.

Kontakt

Legitimerade Kiropraktors Riksorganisation (LKR)

Jakob Petersen-Klingberg,
Ledamot och tidigare ordförande
070-629 47 68
jakob.petersen-klingberg@lkr.se

Ulrika Lundin, ordförande
070-868 41 91
ulrika.lundin@lkr.se

Svenska Naprapatförbundet (SNF)

Anders Mattsson-Coll, förbundschef
073-354 17 65
amc@naprapater.se